

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมุ่งศึกษาความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงานและศึกษาองค์ความรู้คุณภาพชีวิตการทำงานตามการรับรู้ของแรงงานอพยพลาว มีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ 3) โอกาสในการพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง 4) การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 5) สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน 6) จังหวะชีวิต 7) ความเป็นประโยชน์ต่อสังคมสุขภาพ ของแรงงานอพยพลาวในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 117 คน โดยการประยุกต์แนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ คุณภาพชีวิตการทำงานตามแนวคิดของ Richard E. Walton (1973 อ้างใน อมรรัตน์ พงษ์ปาน, 2550) โดยจะนำเสนอตามลำดับประกอบด้วย พื้นที่ในการวิจัย ผู้ร่วมการวิจัย (participants) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) คือแรงงานอพยพลาวเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องหนัง จำนวน 30 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลเสริม (Accessory) ได้แก่ เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัด 1 คน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลบ้านทุ่ม จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาเครือข่ายเอดส์ (เอดส์เน็ต) สาขาขอนแก่นซึ่งทำงานเกี่ยวกับแรงงานอพยพลาว จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง(สามีของแรงงานอพยพลาว) 4 คน ตัวแทนเทศบาลตำบลบ้านทุ่ม 1 คน

2. พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย

พื้นที่ในการดำเนินการวิจัย คือ เขตเทศบาลตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นพื้นที่มีโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็กลงและขนาดใหญ่ตั้งอยู่ จำนวน 5 แห่ง และมีแรงงานอพยพจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวพำนักและทำงานอยู่เนื่องจากว่ามี ทำให้ประชาชนที่เป็นวัยสูงอายุส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและเลี้ยงหลาน คนวัยหนุ่มสาวหรือวัยแรงงานจะทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และโรงงานอุตสาหกรรมที่มีแรงงานอพยพลาวทำงานอยู่ตั้งอยู่ ซึ่งมีพนักงานทั้งหมดประมาณ 2,000 กว่าคน และในจำนวนนี้มีแรงงานอพยพลาวทั้งหญิงและชายรวมกันประมาณ 500 คน อุตสาหกรรมการผลิตรองเท้าและชิ้นส่วนรองเท้า ซึ่งประกอบด้วย 4 แผนก ดังนี้ 1) แผนกตัด 2) แผนกการผลิต 3) แผนกตรวจสอบคุณภาพ 4) แผนกบรรจุหีบห่อ (เทศบาลตำบลบ้านทุ่ม, 2551)

ภาพที่ 4 แผนที่ตำบลบ้านท่อม

3. เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การศึกษาเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งเป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) มีทั้งคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง และคำถามที่ให้ตอบได้ตามต้องการ เพื่อผู้วิจัยจะได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของแรงงานลาว เช่น อายุ ที่อยู่ อาชีพ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรส เป็นต้น ผู้ให้ข้อมูลหลักคือแรงงานอพยพลาวเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องหนัง จำนวน 30 คน

3.2 การศึกษาเชิงปริมาณโดยใช้แบบสัมภาษณ์โครงสร้าง (Structure interview) เป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน การรับรู้คุณภาพชีวิตการทำงานตามประสบการณ์ของแรงงานอพยพลาว ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โอกาสในการพัฒนาและการใช้ความสามารถของบุคคล การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สิทธิส่วนบุคคลในสถานที่ทำงาน จังหวะชีวิต ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม

3.2.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่ายการคำนวณหาขนาดตัวอย่างในที่นี้ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ที่ร้อยละ 25 ของประชากร ซึ่งตามข้อเสนอของสุรพล กาญจนจิตรรา (ม.ป.ป. อ้างถึงในประมวลสุชกล่อม, 2547: 30) ชี้ว่า เกณฑ์ในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างให้ถือเกณฑ์ว่าจำนวนประชากรเป็นหลักร้อยละ (คือ

ไม่เกิน 1,000 คน) ให้ใช้จำนวนตัวอย่างร้อยละ 25 ของจำนวนประชากรซึ่งเป็นแรงงานอพยพลาวที่มีอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องหนัง ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าว และขึ้นทะเบียนขออนุญาตทำงานจากกรมจัดหางานจังหวัดขอนแก่น ทั้งชายและหญิง จำนวน 117 คน

3.3 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เป็นการจัดประชุมกลุ่มย่อยของแรงงานอพยพลาวประกอบด้วย แรงงานอพยพลาวที่ยินยอมออกมานอกสถานที่ได้ โดยมีประเด็นการประชุมกลุ่มเพื่อบอกเล่าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในสิ่งที่แรงงานอพยพลาวคาดหวังที่อยากให้เกิดขึ้นกับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาวเมื่อมาทำงานในประเทศไทย เช่น ข้อมูลพื้นฐานของแต่ละบุคคล อาชีพ รายได้ และประสบการณ์การทำงาน ทั้งตอนที่อยู่บ้านเดิม และขณะที่มาทำงานในประเทศไทย โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 20 คน โดยใช้สถานที่เป็นห้องประชุมของเอตส์เน็ต ซึ่งตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวและสามารถไปไหว้พระที่วัดหนองแขวงพระอารามหลวง และเดินเล่นริมบึงแก่นนครได้ โดยการเก็บข้อมูลมีผู้ช่วยนักวิจัยได้แก่ แรงงานอพยพลาวจำนวน 1 คน ที่สามารถสื่อสารภาษาไทย ทั้งอ่าน พูด ได้อย่างชัดเจน และมีเวลาให้กับการวิจัยในวันหยุดอย่างเต็มที่และสามารถอธิบายเหตุผลในประเด็นคำถามได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง

3.4 เทปบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกเทป

3.5 สมุดจดบันทึกภาคสนามในการพบประเด็นในขณะเกิดการสัมภาษณ์

4. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

4.1 การเข้าพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถิติของแรงงานลาวอพยพจังหวัดขอนแก่นจากรายงานการวิจัย จัดหางานจังหวัดขอนแก่น อินเทอร์เน็ต หลังจากนั้นได้ขออนุญาตดำเนินการวิจัยในพื้นที่อย่างไม่เป็นทางการจากผู้นำชุมชน ซึ่งประกอบด้วย นายกเทศมนตรีตำบลบ้านทุ่ม ผู้ใหญ่บ้านบ้านแดงน้อย และเจ้าของสถานประกอบการ และได้ทำหนังสืออย่างเป็นทางการเพื่อขออนุญาตในการดำเนินการวิจัยในพื้นที่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเว็บไซต์สำนักงานจัดหางานจังหวัดขอนแก่น และที่ได้จากการเข้าร่วมเวที ในประเด็นการประชุมสัมมนาเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2552 ณ ซูดาร์คแอนริสอร์ท ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. ผู้วิจัยทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีโอกาสเข้าร่วมตรวจเยี่ยมสถานประกอบการร่วมกับคณะผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นคนใหม่ นายปราโมทย์ สัจรักษ์ เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2552

3. เข้าร่วมประชุมสัมมนาและศึกษาเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการจัดโดยมูลนิธิพัฒนาเครือข่ายเอตส์เน็ตขอนแก่น วันที่ 21 มิถุนายน 2552 ณ โรงแรมโสมขอนแก่น

4. วันอาทิตย์ที่ 19 และ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ประสานขอนัดสัมภาษณ์แรงงานอพยพลาว และทุกวันอาทิตย์ที่แรงงานอพยพลาวหยุดงานซึ่งสามารถสัมภาษณ์ได้ทั้งหมด 5 คน

5. วันที่ 23 สิงหาคม 2552 ผู้วิจัยได้นำเสนอความก้าวหน้าของการวิจัยครั้งที่ 1 ณ คาบอริสอร์ท อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในรูปแบบของเอกสารและการนำเสนอ Powerpoint จำนวน 30 นาทีพร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากเวที และนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานวิจัยและศึกษากระบวนการในขั้นตอนต่อไป

6. วันที่ 1 -15 กันยายน 2552 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมการวิจัยจำนวน 5 รายมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาวในสถานประกอบการที่ทำงานในจังหวัดขอนแก่น โดยมีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นข้อมูลหลักที่ได้จากการมีส่วนร่วมให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นของผู้ร่วมวิจัย

7. วันที่ 20 กันยายน 2552 เปิดเวทีการประชุมกลุ่มย่อย ณ ห้องประชุมศูนย์เครือข่ายเอดส์เน็ตขอนแก่น โดยมีแรงงานอพยพลาวเข้าร่วมจำนวน 6 คน มีพนักงานคนไทยอีก 1 คน เจ้าหน้าที่เอดส์เน็ต 1 คน นักวิจัย 1 คน และผู้ช่วยนักวิจัย 1 คน รวมทั้งหมด 10 คน หัวข้อในการประชุมกลุ่มย่อยกันคือ ให้แต่ละคนแนะนำตัวและเล่าประวัติส่วนตัวและครอบครัวตอนที่อยู่ประเทศลาวให้เพื่อนๆในกลุ่มฟังคร่าวๆ และทำไมจึงอยากมาทำงานที่ประเทศไทย ขั้นตอนการมาทำงานจะต้องทำอย่างไรบ้าง และมีความฝันและความคาดหวังในอนาคตการทำงานอย่างไรบ้าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเตรียมความพร้อม สำหรับการดำเนินการเก็บข้อมูลกับแรงงานอพยพลาวที่ทำงานในสถานประกอบการนั้นผู้วิจัยได้ประสานไปยังผู้บริหารของโรงงานที่มีแรงงานอพยพลาวทำงานอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อรับทราบและประเมินสถานการณ์ และข้อจำกัด ในการเก็บข้อมูลก่อนที่จะมีการลงเก็บข้อมูลจริงในระดับพื้นที่

การเก็บและรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเนื่องจากได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องเอดส์ กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแรงงานอพยพลาวในสถานประกอบการตำบลบ้านทุ่ม ดังนั้นจึงเป็นสิ่งยืนยันสร้างความไว้วางใจและความปลอดภัยที่ตามมาทั้งผู้วิจัย กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลในช่วงที่ดำเนินการและหลังดำเนินการวิจัยครั้งนี้

5.2 การเก็บข้อมูล ในการเก็บข้อมูลวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล 3 ลักษณะดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกแรงงานอพยพลาวที่ยินยอมให้ข้อมูล มีเวลา และสะดวกในการให้ข้อมูลจำนวนทั้งหมด 30 คน

เป็นกลุ่มเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวกับ องค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานตามการรับรู้ของแรงงานอพยพลาว และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาว

2) การสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้างซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมสถานการณ์ทั้งข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลบางประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาวมีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและ ยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพ โอกาสในการพัฒนาและการใช้ ความสามารถของบุคคล การทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สิทธิส่วนบุคคลใน สถานที่ทำงาน จังหวะชีวิต ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเก็บจากแรงงานอพยพลาวที่ทำงาน ในสถานประกอบการภายในเขตพื้นที่ตำบลบ้านทุ่ม 1 แห่ง แรงงานอพยพลาวทั้งหมด 117 คน

3) การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) เป็นการจัดกลุ่มอภิปรายผู้ให้ข้อมูลซึ่ง เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาว เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์ ส่งเสริมสุขภาพชุมชน (ส.อ.) องค์การพัฒนาเอกชน(NGO) ผู้นำชุมชน หัวหน้างานแรงงานอพยพลาว สามีที่เป็นคนไทยของแรงงานอพยพลาว ผู้นำชุมชนหมู่บ้าน เพื่อนร่วมงาน และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น โดยเนื้อหาในการอภิปรายกล่าวถึงเรื่องสถานการณ์ที่ปฏิบัติงานกับ แรงงานอพยพลาวทั้งในระดับนโยบาย การปฏิบัติการ รวมถึงประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้องและมีความ เชื่อมโยงกับเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาว

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แยกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ มี รายละเอียดในการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับตัวแปรเชิงประชากร และทางด้านสังคมของกลุ่ม ตัวอย่าง และจะนำข้อมูลเหล่านี้มาแสดงในรูปของตาราง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถาม จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

6.1.1 การตรวจสอบข้อมูล (editing)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ โดยตรวจสอบความ สมบูรณ์ของแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก หากว่าข้อมูลที่ได้ไม่ครบ จะต้องทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมตามสถานที่ที่ระบุไว้ข้างต้นอีกครั้ง จนครบจำนวนแบบสอบถามที่ กำหนดคือ 117 ชุด

6.1.2 การลงรหัส (coding)

หลังจากการตรวจสอบข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ถูกต้องมา ทำการลงรหัสด้วยมือ เพื่อเปลี่ยนข้อมูลให้สามารถประมวลผลได้ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยลงรหัส ข้อมูลในแบบบันทึกการลงรหัส

6.1.3 การให้คะแนน

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงเป็นความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของแรงงานอพยพลาว การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ในประเทศลาว กระบวนการเดินทางมาทำงานในประเทศไทย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert cited in Best & Kahn, 1993, pp. 246 - 250) ดังนี้

ระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ระดับมาก	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

มีการแปรผลข้อมูลโดยเฉลี่ย(เป็นการแบ่งคะแนนแบบอิงกลุ่ม) ค่าในการแปรแจกแจงเป็น 3 ชั้น ใช้สูตรอันตรภาคชั้น (สำเร็จ จันทรสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, 2548)

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด}-\text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{3-1}{3} = 0.67$$

คะแนนเฉลี่ย	2.36- 3.00	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตการทำงานระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	1.68- 2.35	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตการทำงานระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.67	หมายถึง	มีคุณภาพชีวิตการทำงานระดับน้อย

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความหมายของคุณภาพชีวิตการทำงาน และการรับรู้คุณภาพชีวิตการทำงานตามประสบการณ์ของแรงงานอพยพลาว เพื่อให้เข้าใจได้สอดคล้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาจึงใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีของโคไลซซี (Colaizzi, 1978 cited in Sanders, 2003 อ้างถึงใน รัตนา วรยศ, 2549) มี 7 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 อ่านข้อมูลทั้งหมดหรือฟังเทปการสัมภาษณ์โดยละเอียด เพื่อให้เข้าใจภาพรวมประสบการณ์ชีวิตทั้งหมดของผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน จนสามารถเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ผู้ร่วมวิจัยต้องการจะสื่อออกมา (acquiring a sense of each transcript) ซึ่งต้องอ่านหรือฟังเข้าไปซ้ำมาหลาย ๆ รอบ

ขั้นที่ 2 ดึงข้อความหรือวลีที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตออกมาให้เห็นชัดเจน (extracting significant statements) โดยใช้ปากกาขีดเส้นใต้ หรือปากกาเน้นข้อความสำคัญพร้อมทั้งการระบุหมายเลขหน้าและบรรทัดของข้อความที่สำคัญเหล่านั้น ซึ่งข้อความเหล่านั้นจะบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ชีวิตของแต่ละบุคคล ขั้นตอนนี้จะช่วยลดข้อความที่ไม่สำคัญลง

ขั้นที่ 3 ให้ความหมายกับข้อความหรือวลีสำคัญที่ได้ (formulation of meanings) โดยคงความหมายที่ผู้ร่วมวิจัยต้องการจะสื่อออกมา และต้องคำนึงถึงบริบทที่เป็นอยู่ขณะนั้น

ประกอบการให้ความหมาย ซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องเน้นในขั้นตอนนี้ คือ ผู้วิจัยต้องไม่มีอคติ หรือนำความรู้หรือทฤษฎีต่างๆ เข้ามามีผลต่อการให้ความหมาย ซึ่งจะทำได้ความหมายที่ตรงกับผู้ร่วมวิจัยที่ต้องการสื่อออกมา

ขั้นที่ 4 จัดหมวดหมู่ข้อความหรือวลีที่ได้ (organizing formulated meanings into clusters of themes) ให้เป็นข้อความสำคัญ (themes) กลุ่มเนื้อหา (theme cluster) และจัดหมวดหมู่ (categories) ตามความหมายและสาระสำคัญที่สะท้อนถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานอพยพลาว

ขั้นที่ 5 บรรยายรายละเอียดที่ถูกค้นพบจากปรากฏการณ์ (exhaustively describing the investigated phenomenon) โดยรวบรวมผสมผสานการจัดหมวดหมู่ที่ได้ นำมาอธิบายความหมายของปรากฏการณ์ที่แสดงถึงคุณภาพชีวิตการทำงาน ตามการรับรู้ของแรงงานอพยพลาว ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่กำลังศึกษาอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 6 บรรยายโครงสร้างพื้นฐานของปรากฏการณ์ที่ได้จากการศึกษาอย่างชัดเจน (describing the fundamental structure of the phenomenon) โดยนำผลลัพธ์ที่ได้มาใช้อธิบายแนวคิดของคุณภาพชีวิตของแรงงานอพยพลาว

ขั้นที่ 7 การตรวจสอบผลการศึกษาที่ได้กับผู้ร่วมวิจัย (returning to the participants) โดยการนำคำอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดคุณภาพชีวิตที่ได้ กลับไปให้ผู้ร่วมวิจัยตรวจสอบข้อค้นพบ ซึ่งควรมีการตรวจสอบกับผู้ร่วมวิจัยทุกคน แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการทำงาน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อค้นพบเกี่ยวกับความหมายและคุณภาพชีวิตที่ได้ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยตรวจสอบว่าตรงกับประสบการณ์ชีวิตของพวกเขาหรือไม่ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยให้ความเห็นสอดคล้องกับข้อค้นพบ ที่ได้เกี่ยวกับความหมายและการรับรู้คุณภาพชีวิต ตรงกับประสบการณ์ชีวิตจริงที่เป็นอยู่

7. ความเชื่อถือได้ของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ที่ผู้วิจัยได้ยึดหลักการพิจารณาความน่าเชื่อถือหรือคุณภาพของการศึกษาของ Polit et al (2001 อ้างถึงในรัตน วรยศ, 2549) ซึ่งประกอบด้วยความน่าเชื่อถือ (credibility) การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น (dependability) การยืนยัน (confirmability) การนำผลการวิจัยไปใช้ (transferability)

7.1 ความน่าเชื่อถือ (credibility) เป็นการให้ความสำคัญกับขั้นตอน ของการทำวิจัย และการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล ว่าเป็นข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากที่สุด โดยพิจารณาจาก

1) การตรวจสอบสามเส้า ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านแหล่งที่มาจากข้อมูล (data source triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลถูกต้องและเป็นจริง โดยการศึกษาปรากฏการณ์เดียวกันในเวลาที่แตกต่างกัน และเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ที่แตกต่างกัน เช่น บริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน ภายใต้อำนาจคำถามเดียวกัน คือการให้ความหมายและการรับรู้

คุณภาพชีวิตการทำงานตามประสบการณ์ของแรงงานอพยพลาว การตรวจสอบสามเส้าจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (method triangulation) โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

2) การยืนยันข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่กันไป ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลทุกครั้ง จะมีการยืนยันข้อมูลร่วมกับแรงงานอพยพลาวจำนวน 30 คน ตลอดกระบวนการวิจัย Polit et al. (2001 อ้างถึงใน รัตนา วรยศ, 2549)

นอกจากนั้นในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยยังได้มีการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นระยะตลอดเวลาในการทำวิจัยในครั้งนี้

3) ความน่าเชื่อถือของนักวิจัย (researcher crddibility) นักวิจัยถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อม โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานแรงงานอพยพลาว ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงพรรณนา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เข้าร่วมการประชุมการวิจัยเชิงคุณภาพ และได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการเข้ารับการอบรมตามโครงการการวิจัยเชิงคุณภาพของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้นักศึกษาได้เข้าใจความหมายและลักษณะของการวิจัยอย่างถูกต้อง

ผู้วิจัยเป็นคนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ใช้ภาษาไทยอีสาน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับภาษาลาว การใช้ภาษาในการสื่อสารที่เข้าใจตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการศึกษา ได้ตรงกับมุมมองของผู้ที่อยู่ในปรากฏการณ์ได้อย่างลึกซึ้ง ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้ภาษาไทยอีสานในการสื่อสารกับผู้ร่วมวิจัย

7.2 การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น (dependability) เป็นการอธิบายการได้มาซึ่งผลการวิจัยของผู้วิจัย ได้อย่างมีความสมเหตุสมผลน่าเชื่อถือ ที่สามารถตรวจสอบและยืนยันได้ จากบุคคลภายนอก โดยเริ่มจากการได้มาซึ่งผู้ร่วมวิจัยกระบวนการศึกษาวิจัย วิธีการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

7.3 การยืนยัน (confirmability) เป็นการยืนยันความเป็นกลาง และความเป็นรูปธรรมของข้อมูล ที่ปราศจากอคติของนักวิจัย โดยนักวิจัยจะไม่ใช้ความคิดเห็นของตนเอง ไปมีอิทธิพลหรือคำตอบที่ได้จากการวิจัย โดยใช้คำถามปลายเปิด ไม่ใช้คำถามนำ นอกจากนี้ยังหมายรวมถึง ข้อมูลจากการวิจัยที่ได้รับการยืนยันจากผู้ร่วมวิจัย (Polit et al. 2001 อ้างถึงใน รัตนา วรยศ, 2549)

7.4 การนำผลการวิจัยไปใช้ (transferability) เนื่องมาจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเสริมด้วยเชิงปริมาณที่ศึกษาในบริบทที่เฉพาะจึงไม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างกว้างขวางแต่สามารถนำไปใช้ได้กับกลุ่มที่มีบริบทคล้ายคลึงกันเท่านั้น

8. การนำเสนอข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะเสนอเป็นการบรรยายประกอบตารางเพื่อให้สามารถเข้าใจ ผลการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น รูปภาพแผนที่ประกอบการบรรยายและในการนำเสนอข้อมูล ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อบุคคลและสถานที่จริงของสถานที่วิจัยในบางส่วนของงานวิจัย ทั้งนี้ได้รับการยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลและข้อมูลดังกล่าวบางส่วนได้ขอมามากจากสถานที่ที่ได้กล่าวอ้างในงานวิจัยนี้แล้ว

9. จริยธรรมในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงศักดิ์ศรี สิทธิความเป็นมนุษย์ และจริยธรรมในการ วิจัยรวมถึงคำนึงถึงการกระทำใด ๆ ของผู้วิจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ (psychological/emotional well-being) หรือเกิดผลต่อสถานะทางอาชีพ หรือ ทางกฎหมาย ต่อผู้ร่วมวิจัย (ศิริพร จริวัฒน์กุล, 2546) ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย

9.1 การยินยอมเข้าร่วมหรือออกจากกรวิจัย

ผู้วิจัยให้สิทธิในการตัดสินใจในการเข้าร่วมหรือออกจากกรวิจัยโดยอิสระ โดย ผู้วิจัยได้ขออนุญาตเจ้าของสถานประกอบการ และได้ชี้แจงรายละเอียดของโครงการวิจัย ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ สิทธิของ ผู้เข้าร่วมวิจัย และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยซักถามข้อสงสัยจนเกิดความเข้าใจ และให้เวลาผู้เข้าร่วม วิจัยตัดสินใจ และสามารถยกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยได้ตลอดเวลาที่ทำการศึกษา

9.2 การป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับผู้ร่วมวิจัย

1) เนื่องจากข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพเสริมด้วยเชิงปริมาณ ที่เกี่ยวข้องกับเชื่อค่านิยม การรับรู้และการใช้คุณค่าเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของตน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และสถานะทางสังคมของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยให้ความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่ได้จะเก็บเป็นความลับ โดยใช้นามแฝงหรือนามสมมติของชื่อสถานที่และผู้ร่วมวิจัย ซึ่งจะเป็นการป้องกันข้อมูลผู้ร่วมวิจัยได้ดี

2) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่อาจส่งผลกระทบต่อกระตือรือร้นใจ ความเศร้า ความ เสียใจ จากสีหน้าที่แสดงออก จากกิริยาท่าทาง น้ำเสียง ของผู้ร่วมวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะหยุดการ สัมภาษณ์ จนกว่าผู้ร่วมวิจัยเกิดความพร้อมและให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจ พร้อมทั้งให้กำลังใจ พุดคุยให้เกิดความสบายใจ ให้ผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อ หรือไม่